

SPRAWOZDANIA Z WYDARZEŃ NAUKOWYCH

Sprawozdanie z I Spotkania Konsorcjum Akademickich Zakładów Studiów Strategicznych, Warszawa, 10 kwietnia 2017 r.

Trzy uniwersyteckie zakłady studiów strategicznych z Warszawy, Krakowa i Poznania stały się inicjatorami powołania Konsorcjum Akademickich Zakładów Studiów Strategicznych (i bezpieczeństwa). Zasadniczy cel tego przedsięwzięcia sprowadza się do permanentnej analizy międzynarodowej, szczególnie w kontekście prognostycznym i ostrzegawczym dla Polski. Główny wysiłek naukowy dotyka obszaru militarnego (*hard power*), choć obecnie w dobie zaawansowanej globalizacji nie sposób w analizach pominąć determinanty *soft* i *smart power*. Kolejną konsekwencją zawiązania Konsorcjum będą coroczne, z rotacyjnym gospodarzem, spotkania w celu wymiany myśli, spostrzeżeń, aktualizacji wiedzy oraz integracji tego specjalistycznego środowiska naukowego.

Gospodarzem pierwszego spotkania, które odbyło się 10 kwietnia 2017 r., był Zakład Studiów Strategicznych Instytutu Stosunków Międzynarodowych na Wydziale Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego działający pod kierunkiem profesora Romana Kuźniara. Przedmiotem badawczym było skonkretyzowanie obecnej sytuacji geostrategicznej pod kątem rozpoznania analogii z przeszłego okresu, głównie I i II wojny światowej, świadczącej o zagrożeniu wojną. Co więcej, w toku debaty ujawniło się podstawowe pytanie: Czy mamy w ogóle w tak wielowątkowym i wielopoziomowym otoczeniu możliwość mierzenia potencjału edukacyjnego (iluminacyjnego) poruszanych kwestii?

Na samo spotkanie przybyło po dwóch lub trzech przedstawicieli poszczególnych zakładów czy instytutów z polskich uczelni związanych ze studiami strategicznymi. Wszyscy uczestnicy mieli możliwość zadania pytania czy podzielenia się komentarzem i w pełni z tego prawa korzystali. O aktywności grupy niech świadczy niedoczas, jaki wystąpił zarówno w pierwszym, jak i drugim panelu w formule okrągłego stołu, gdzie czas wystąpienia ograniczono do kilku minut. W pierwszej części, po przywitaniu przez profesora Romana Kuźniara trzy główne postacie środowiska studiów strategicznych wprowadziły audytorium do ww. problematyki: profesor Michał Chorośnicki (Uniwersytet Jagielloński), profesor Roman Kuźniar (Uniwersytet Warszawski) i profesor Sebastian Wojciechowski (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza). W drugiej części wprowadzili do zagadnień: dr hab. Agnieszka Bógdał-Brzezińska (Uniwersytet Warszawski), profesor Wojciech Kostecki (Vistula) i dr hab. Miron Łakomy (Uniwersytet Śląski). Łącznie spotkanie toczyło się wokół trzech wątpliwości: Z jakiego rodzaju przemocą (użyciem siły, konfliktami, przymusem pozamilitarnym) możemy się liczyć w obecnej fazie ewolucji porządku międzynarodowego? Czy istnieją i czy da się wyodrębnić dane wskazujące na realny wzrost zagrożenia wojną (użyciem siły)? Czy historia pomaga przewidzieć wybuch wojny (czy historyczne analogie mogą pomóc określić wzrost jej prawdopodobieństwa), a może lepiej przebieg konfliktu i jego rezultat?

Z perspektywy poznańskiej reprezentacji środowiska studiów strategicznych, w osobach: profesor Sebastian Wojciechowski, dr Jacek Raubo, dr Rafał Wiśniewski i dr Maciej Magiera, uwidocznił się wysoki poziom wypowiedzi ekspertów i przede wszystkim kompleksowe spojrzenie na ww. problemy badawcze, co bezsprzecznie wpływa na poszerzenie horyzontu analitycznego słuchaczy. A to, zdaniem dr. Jacka Raubo, podniesie jakość ogólnego dyskursu w państwie i utrwali nowe spojrzenie na możliwość wystąpienia zróżnicowanych konfliktów zbrojnych, bez wykluczenia z tego grona konwencjonalnej wojny regionalnej/globalnej. Co więcej, potwierdziła się potrzeba wieloaspektowego podejmowania dyskusji o wojnie i konfliktach przez uczelnie cywilne, co wpisuje się w nakreśloną w czasie wprowadzenia perspektywę rozwoju konsorcjum najważniejszych ośrodków i współpracy ekspertów zajmujących się studiami strategicznymi. Natomiast dr Rafał Wiśniewski w dyskusji podzielił się kilkoma spostrzeżeniami. Po pierwsze, zasugerował brak analogii między obecnym okresem a czasem zimnej wojny z uwagi na możliwość przewyciężenia obecnych antagonizmów ideologicznych. Mamy raczej do czynienia z rosnącą skłonnością używania argumentu siły jako narzędzia dyplomacji przymusu. Korzystają z tej możliwości co najmniej trzy grupy aktorów: wielkie mocarstwa, jak USA, Rosja, Chiny; mocarstwa regionalne, jak Iran, Turcja, Arabia Saudyjska, Indie etc.; grupy niepaństwowe, głównie terrorystyczne. Jeżeli dojdzie do wojny, to raczej przez błędną kalkulację ze strony tych aktorów niż realny zamiar, bowiem zmniejsza się wrażliwość przywódców na ryzyko i kryzys. W skrócie są oni gotowi podejmować większe ryzyko, niż do tej pory, ponieważ przyzwyczaili się, że każdy kryzys kończy się jego wygaszeniem i nie eskaluje. W kontekście możliwej wojny, zgodnie z pozostałymi uczestnikami, potwierdził już jej trwanie, lecz nie jako starcie zbrojne na wielką skalę, ale działania ekonomiczne, prawne czy cybernetyczne. Zgodnie z pekińską koncepcją „wojny nieograniczonej” Chińczycy choćby usypują kolejne sztuczne wyspy na Morzu Południowochińskim. Według dr. Macieja Magiera niezwykle interesująco rozwinął się wątek rywalizacji Stanów Zjednoczonych z Chińską Republiką Ludową o hegemonię nad światem. Niestety zabrakło czasu na rozszerzenie dyskusji nad zderzeniem się dwóch koncepcji, środowiska cywilnego i militarnego, reakcji USA na chińskie zagrożenie. Jednak tym samym pojawił się asumpt do kontynuacji przedsięwzięcia i już w 2018 r. gospodarzem II spotkania Konsorcjum Akademickich Zakładów Studiów Strategicznych będzie Zakład Studiów Strategicznych Wydziału Nauk Politycznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Ważne, że potwierdziła się potrzeba regularnych spotkań spinających badawczo środowisko studiów strategicznych i przede wszystkim pogłębiających jego integrację.

Maciej MAGIERA

Poznań